

El paper de les fundacions en la promoció de la recerca

Ramon Buisan i Rocarol

El gran triomf de l'home en tota la seva existència és la seva capacitat d'evolucionar. De fet, l'home és el fruit d'una evolució. Però el que marca el seu procés de canvi no és la transformació física, sinó el fet de poder progressar. La història de la Humanitat és la història del seu progrés.

Progressar vol dir avançar, superar el passat i saber innovar. En definitiva, significa aprofitar la intel·ligència per tal de fer un món millor per a tothom. Un aprofitament intel·lectual basat en la "capacitat de ser curiós que té l'home"; és a dir, la capacitat creativa que tenim com a fruit d'una voluntat d'anar més enllà.

La creativitat, la capacitat d'innovació constant per descobrir nous camins és el que conforma el concepte de "recerca". Segons els diccionaris, "recerca" significa portar a terme activitats experimentals per tal d'augmentar el coneixement humà. En tot cas, el més important de la recerca és la voluntat de trobar o arribar a noves solucions o a noves respostes. És el fet diferenciador més important de l'espècie humana i, sense cap dubte, el més decisiu en la història del nostre progrés.

Progressar és pràcticament un tret innat del ser humà i d'altra banda, el fet d'avançar i fer millor aquest món imperfecte és quasi bé una responsabilitat i obligació de tots plegats. És una labor lloable la de poder contribuir a què l'espècie humana gaudeixi de noves eines i possibilitats per conviure millor amb el seu entorn.

Però malauradament una de les barreres més importants a l'hora de promoure la investigació és l'aspecte econòmic. Abans, aquest tema se solucionava demanant la protecció del mecenes. Leonardo da Vinci pogué desenvolupar

par totes les seves màquines d'enginy gràcies al suport dels Médici. Ara, l'economia es mou a través de les empreses i institucions i el mecenatge ha pasat, en bona part, a mans d'empreses amb vocació d'incidir positivament en projectes socials, culturals i científics.

Avui dia, les fundacions són un autèntic motor de l'acció social i tenen un paper clau en el món de la recerca.

Segons el Centre Europeu de Fundacions *"una fundació és una organització no governamental, no lucrativa, proveïdora de recursos o executora de projectes que financen a tercers, sotmesos a un determinat règim legal que compta amb un patrocini propi i/o una font regular d'ingressos, i es regeix pel seu propi patronat"*. El mateix centre estableix dues modalitats de Fundació: les *"grant-makers"* i les *"operatives"*. Les primeres són les més escasses i estan considerades com el prototip de les fundacions modernes, les que financen projectes aliens, i les operatives són aquelles que desenvolupen els seus propis projectes.

L'existència de les fundacions se situa en un lligam històric de segles... amb la beneficència i les institucions religioses. Al llarg dels anys han anat adquirint presència i rellevància pel seu paper actiu en la societat civil, precisament perquè gràcies a la seva capacitat d'adaptar-se a les necessitats de la societat actual, fa que continuïn essent pioneres en diversos àmbits en els quals han estat més pròximes que les administracions públiques. Tot i això, és important destacar que la seva vocació no ha d'ésser suplir les mancances d'aquestes (codi ètic de les fundacions catalanes en el seu congrés de l'any 2001).

En un entorn mundial marcat per la globalització i la globalitat, la desigualtat de la riquesa crea una manca d'igualtat i molts problemes socials. *Les fundacions han esdevingut un dels mitjans més adequats per donar solidesa i continuïtat a activitats que tenen un alt grau de contingut de servei a la societat i per això, són el camí per fer possible el que es considera desitjable* (Fundacions IQS).

Les fundacions són membres actius de la nostra societat i cobreixen diferents finalitats, però totes elles es caracteritzen per uns valors i una voluntat de permanència. Segons la Coordinadora Catalana de les Fundacions, un futur basat en valors (solidaritat, altruisme, benestar...) són la raó de ser de les més de 2.000 fundacions existents a Catalunya que treballen en els àmbits assistencials, hospitalaris, docents o de recerca.

Permeteu-me il·lustrar la meua exposició amb algunes dades extretes del dossier *"Les fundacions en la societat actual"*, que va ser coordinat pel catedràtic d'Economia Aplicada, Amadeo Petitbó, director de la Fundació Rafael del Pino i Valentí Pich, president del registre d'Economistes i Assessors Fiscals:

Tradicionalment, les fundacions estaven dedicades bàsicament a la beneficència i a l'acció social. Avui dia, les noves fundacions han centrat la seva activitat en nous camps com l'educació, la recerca, el desenvolupament comunitari, etc.

Segons base de dades de l'Associació Espanyola de Fundacions:

- Hi ha més de 5.500 fundacions a l'Estat espanyol.
- Segons un estudi de la Fundació Botín (98), Catalunya és el sector més gran 25% (aleshores) de tot Espanya.

Funcions	Percentatge de Fundacions que s'hi dediquen
Àmbit de l'educació cultural	22%
Assistència social	18%
Recerca	11%
Salut	8%
Altres: medi ambient, relacions internacionals,...	41%

Per llei, les fundacions no poden generar beneficis, donat que el seu fi és altruista. Gràcies a elles s'han pogut fer grans col·leccions d'art, es poden finançar museus i incidir en el món editorial tan difícil i poc rendible. També contribueixen a sostenir universitats de difícil viabilitat per les seves branques docents minoritàries, treballen en la recuperació de monuments i de béns naturals com ara espais protegits, ajuden a la difusió del saber a través de conferències, treballs històrics i recuperació arqueològica. Ajuden la medicina en hospitals necessaris però deficitaris, col·laboren en el camp de la filosofia, de la història, de la lingüística i donen suport, en molts casos, a Organitzacions No Governamentals (ONG) per ajudar grups socials desfavorits, abandonats o simplement pobres.

De fet, les Fundacions abasten l'enorme terreny de la preocupació social, de la riquesa del pensament humà i de les necessitats de la nostra societat actual.

Moltes de les fundacions, generalment les privades, responen a un compromís del fundador amb la seva societat. Sensibles al seu entorn i preocupades per un desenvolupament sostenible, posen al servei de la societat un instrument que demostra el seu compromís ferm i mantingut. Perquè l'activitat d'una fundació només s'entén a llarg termini i de forma altruista.

Aquest és el cas de la Fundació Crèdit Andorrà, fundada per un banc que es defineix no solament com un agent econòmic sinó com un agent social, com una peça que forma part activa de l'engranatge de la societat d'Andorra.

La Fundació Crèdit Andorrà és una institució de vocació social que neix per contribuir al desenvolupament qualitatiu de la vida dels nostres ciutadans, incidint en els àmbits de l'**educació**, la **cultura** i l'**acció social**. Són tres aspectes de la vida andorrana que abasten moltíssimes variants, dins de les quals es desenvolupa, sovint, la recerca. A vegades directament i en altres ocasions de forma indirecta.

Permeteu-me que breument parli d'aquelles activitats que més vinculació tenen amb el món de la recerca.

La dotació de beques és un dels pilars de la nostra Fundació. Va ser la primera activitat fundacional i contempla en molts aspectes la llavor de la recerca. Al llarg de la vida de la nostra fundació, hem concedit 128 beques per facilitar l'accés al món del coneixement. Moltes d'elles han servit perquè joves d'Andorra puguin avançar en diferents camps de la investigació. Beques per a gent que vol endinsar-se en el món de la filologia, l'urbanisme, la sociologia, les matemàtiques, la medicina, les ciències econòmiques i tota una llarga llista de disciplines científiques en què es requereix, entre d'altres, de l'esforç de la recerca.

En el camp de les beques participem també, de la mà del Ministeri d'Afers Exteriors i del Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports, en les beques Fulbright per a l'ampliació d'estudis superiors als Estats Units.

En l'àmbit de l'educació, des de la FCA ens satisfà haver arribat a una gran fita amb un dels promotors principals del coneixement i de la recerca en la nostra societat. Enguany, hem signat un conveni marc amb la Universitat d'Andorra que amplia, de tres a sis, els projectes universitaris en què venim col·laborant. D'aquests tres de nous, dos d'ells pensem que seran eines claus per a la recerca.

El primer és la posada en marxa d'una biblioteca digital, que mitjançant la connexió a una xarxa de biblioteques universitàries, suposarà un pas important en l'accés i la difusió de la informació especialitzada per a tots els professionals del país, investigadors i estudiants universitaris en particular. El segon consisteix en l'edició conjunta de publicacions derivades de les activitats de la Universitat d'Andorra, per tal de contribuir a la difusió del coneixement als estudiants i, per extensió, a la societat en general.

La Fundació Crèdit Andorrà no té un programa tancat d'accions, reduït a segments d'activitats. Roman sempre oberta a totes les possibilitats que consideri útils, profitoses, necessàries i atractives per a la vida del país.

Projectes de tota mena i en circumstàncies ben diverses son apadrinats constantment. En ocasions, de la mà d'altres institucions, com és el cas de la ben coneguda Fundació Internacional Josep Carreras per la lluita contra la leucèmia. Un projecte a partir del qual es va constituir el centre de donants de medul·la òssia al Principat d'Andorra, que té una incidència internacional. Un projecte que ha situat el nostre país i la seva gent en el panorama de la solidaritat internacional. Aquest és un projecte que inclou també la recerca, donat que els mitjans per a combatre el mal de la leucèmia es basen en la investigació continuada en el camp de la medicina i de la ciència.

Un altre exemple de les tasques de la nostra Fundació és el suport indirecte que s'ofereix a l'Institut d'Estudis Andorrans, entitat molt activa i pragmàtica

ca que manté oberts tres centres de recerca: el CRECIT (dedicat a les ciències de la terra), el Centre de Biodiversitat (amb qui es col·labora en el Congrés Internacional de Medi Ambient), i en tercer lloc el Centre d'Estudis Sociològics.

Aquest recolzament a la investigació, no neix per un desig circumstancial o una oportunitat. Neix en el si de la Fundació Crèdit Andorrà com un objectiu de la seva funció i essència. Com el fruit d'una vocació de ser útils al país. Vocació vol dir exactament una "crida" interna, és a dir, del convenciment i la voluntat de Crèdit Andorrà de formar part del teixit econòmic i social d'Andorra, de seguir el camí que doni tot el suport possible a qualsevol iniciativa destinada a fer avançar Andorra i la seva gent cap a un futur cada dia millor.

Gràcies als valors que aporten les fundacions, el futur pot ser millor. No només en l'àmbit de la recerca, sinó en tots els possibles. Des d'una òptica de Responsabilitat Social Corporativa, les empreses tenim molt a dir i a fer. Fins no fa massa, estava àmpliament acceptat que l'única finalitat d'una empresa era el bon rendiment econòmic. Actualment, les empreses que creiem en un futur sostenible i que hem incorporat la RSC a la gestió de la nostra empresa, ja sabem que si bé aquest objectiu continua sent la nostra responsabilitat principal, també tenim una responsabilitat ineludible amb la nostra societat i el medi ambient. I una de les millors eines per treballar-hi, són les fundacions.

En resum, invertir en recerca és contribuir al progrés, i parlar de progrés avui obliga a afegir-hi l'adjectiu sostenible, en bona part per corregir "progressos" assolits que ara es qüestionen. Crec doncs que els valors que de forma intrínseca incorporen les fundacions, dels quals la sostenibilitat, és a dir, la voluntat de permanència en el temps és principal, les converteixen en un instrument idoni de servei a la societat.

Ramon Buisan i Rocarol
Economista i director de Relacions Institucionals de Crèdit Andorrà